

მონღოლური სამართალი

„თენგრი მერთუ ქაუქარბა ბუღარ მერთუ ბუილლაჯი“ კაცობრიობა ვითარდება უპირველეს ყოვლისა კულტუროტროფულ საფუძველზე აღმოცენებული სამართლებრივი აზროვნების პროგრესირების უდედემინტალურ-ზესულიერ პროცესთა მიმდინარეობის მმართველ ფილოსოფიურ კანონზომიერებათა შესაბამისად. ადამიანი ვერასდროს გახდება ზეკულტურული თუ ოდესღაც არ იყო ნაკლებ ცივილიზებული. ადამიანის გენეტიკური მეხსიერება პირდაპირ კავშირს ავლენს მსოფლიო ალტრუისტულ გონისმიერ ცნობიერ სამყაროსთან. სამართალი გახლავთ ფილოსოფიური მდინარების სტიქსისებურ ტალღებში განზანილი გასაოცარი იდეალების აპოფატიკური სისტემა, რომელიც აწესრიგებს ურთიერთობას ადამიანთა შორის.

აღნიშნული მისია, ჩემი სუბიექტური ხედვით, ამ მეცნიერებად ტრანსფორმირებულ მოძღვრებას სოფისტურმა აღმოსავლეთმა დააკისრა. აღმოსავლურმა კულტურამ შვა დასავლური გნოსტიური ცივილიზაცია, რომელიც მკვეთრად ინდივიდუალურ სამართლებრივ სამყაროს ქმნის -- ამალღებულს ერთგვარი კომპარატორული მატერიალიზატორის მეტაფიზიკურ რანგში. ზოგადად სამართალი იურისპრუდენციად ევროპეიდულ-კავკასიურმა სამყარომ გარდაქმნა. შემდგომ ეპოქაში სამეცნიერო პოსტულატთა და პრაგმატულ იდეათა მოწესრიგებულ სისტემად გარდაქმნილი იურისპრუდენცია კაცობრიობის მასწავლებლად იქცა. სამართალი არ იქმნება ცნობიერებაში, იგი ყალიბდება ადამიანთა ისტორიულ-მეტაფიზიკურ მეხსიერებაში, შემდგომ კი გარდაისახება, ასე ვთქვათ ცნობიერი სამყაროს და არაცნობიერი ფსიქიკის სისტემატიზატორად. სამართალი შვა ფილოსოფიამ, ხოლო ფილოსოფია შექმნა ეზოთერულმა აზროვნებამ. სამართლის ფილოსოფია შეისწავლის სამართლის ეთიკურ, შემეცნებით-ეორიულ, სოციალურ-ანთროპოლოგიურ, რაციონალურ და ფსიქოგენეტიკურ ასპექტებს.

აღმოსავლეთმა და დასავლეთმა იურიდიული მოძღვრების მაკონცეპტუალური სამყარო შექმნა: აღმოსავლეთმა სამართალი აღიქვა ზემაგიურ, ტელეპატიკურ, ექსტრასენსორივად გარდასახულ ზეგრძნობად ინტუიტიური შემეცნების მიხედვით განვითარებად კოსმოცენტრულ მოძღვრებად. დასავლეთმა კი სამართალი გარდაქმნა იურისპრუდენციად, რომელიც ეყრდნობა ფაქტოლოგიურ ბაზისს და მიზნად ისახავს კონკრეტულ შემთხვევაში რეალურ და არსებით ფაქტებზე დაყრდნობით ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენას.

თანამედროვე ეპოქაში აღმოსავლეთი, რომელიც იყენებს საკრალურ სამართალს და დასავლეთი, რომელიც ფაქტოლოგიურ კონდიციაში იმყოფება მძლავრი იდეური მეტოქეები არიან. აღმოსავლეთი იდეალიზებულ კოსმიურ მეხსიერებას იყენებს ისტორიულ ცვალებადობას დაქვემდებარებული ზენორმატიული მართლწესრიგის შესაქმნელად.

ჩემი აზრით, აღმოსავლური სამართლის ძეგლებიდან ერთ-ერთი უძველესი გახლავთ მონღოლური სამართალი, რომელიც აღმოცენდა მონღოლოიდური კულტურული ტრადიციებისა და კარმელუკური იდეური ხედვების კომბინატორული შერწყმის წყალობით.

მონღოლთათვის სამართალი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი იყო. გადაუჭარბებლად შეიძლება ითქვას მონღოლებმა განახორციელეს ხინგუს მომთაბარე ტომის ქურუმის

ნარუხარახარის აზრების, უიღურული სამართლის - პურუს, ჩინური სამართლის ძეგლების - ტანშუს, ფან სიუან ძინის და ძინ ჩანის შესწავლა.

VIII საუკუნის 80 -იანი წლებისთვის მონღოლებს მყარი სამართლებრივი სისტემა ჩამოყალიბებიათ, რომლის მთავარი ღერძი რელიგია იყო. მონღოლთა ქურუმებმა - აიბაბარაკებმა უმაღლეს სამართლებრივ ტრადიციად, რაც არ უნდა პარადოქსულად ჟღერდეს, მიიჩნიეს შვილთა, განსაკუთრებით ვაჟთა უფლებრივი თანასწორობა, რომელიც გარკვეულ ვალდებულებით საფუძვლებზე იყო აგებული. მონღოლები ჩინური სამართლის კონფუციალური სკოლის გავლენით ქმნიან გარემოებათა კლასიფიკაციას, კერძოდ, ერთმანეთისგან ანსხვავებენ საპატიებელ, გამამართლებელ და დამამძიმებელ გარემოებებს. ამ სქემას მონღოლურად ერქვა ხიფუანი. ყველაზე ამაზრზენი დანაშაული იყო, ბელადის და მშობლიური ტომის ღალატი, რომელიც სიკვდილით ისჯებოდა. მონღოლებმა შექმნეს ჯერ მძლავრი ადათობრივი სამართალი, რომელიც იქცა შემდგომ ხანებში მომთაბარე ტომთა სამართლებრივი აზროვნების ქვაკუთხედად. მაგალითად, უკანონო და კანონიერი შვილი თანასწორი უფლებებით სარგებლობდა. ჩემი აზრით, მონღოლურ ტომებში დაიწყო თვითორგანიზებადი პროცესი, კულტურული ფენომენის წარმოქმნისა. მონღოლური მითოსის მიხედვით, კეთილშობილნი ხვდებიან ცის სამეფოში, ბოროტნი კი ჯუპაში - ჯოჯოხეთში. მონღოლებმა სამართლის ღერძად მამა-პაპათგან გადმოცემული მითიური წარმოდგენებისგან შობილი ფილოსოფიურ პრიზმაში განწმენდილი იდეალები აქციეს. პირველად შეეჯახა ურთიერთს პოლიტიკა და სამართალი. მონღოლი ქურუმები იდგნენ აღმოსავლური სამართლებრივი შეხედულებების კოდიფიკაციის აუცილებლობის მქადაგებელ ინტელექტუალურ მოძრაობათა სათავეში. ისინი ყოველმხრივ ცდილობდნენ მომთაბარე ტომთა ასიმილაციას არა მხოლოდ სამხედრო-პოლიტიკურ, არამედ მენტალურ დონეზეც. მონღოლურმა სამართალმა განვითარების ზენიტს მიაღწია ბელად ესუქასა და უელუნის ვაჟის - თემურ ჩინის შემდგომში ჩინგიზ-ხანად წოდებული პიროვნების ზეობისას. 1206 წელს მდინარე ონონის ნაპირებთან გამართულ ყურულთაიზე მონღოლმა ნოინებმა შორეული აღმოსავლეთის დამპყრობი ჩინგიზი ყაენად აირჩიეს. ჩამოყალიბდა მონღოლური სამხედრო დისციპლინა - იასაკი და ფაშარი. მონღოლებმა დაიპყრეს მთელი აზია. მათი იმპერია გადაიჭიმა კორეიდან ევროპამდე. ამ პერიოდში მათ კიდევ უფრო დიდი ყურადღება დაუთმეს სამართალს.

მონღოლური სამართლის მიხედვით, ყაენისა და მისი ოჯახის შემდგომ ყველაზე დაცული ფენები იყვნენ მწიგნობრები და ვაჭრები, მეტიც - წიგნის დაწვა მარჯვენა ხელის მოკვეთით ისჯებოდა, სწავლულის მოკვლა კი ცოცხლად დაწვით ამ ფაქტმა ხელი შეუწყო აზიელ ხალხთა კულტურულ დაახლოებასა და ერთიანი პოლიტიკურ-სამართლებრივი სისტემის შექმნას. მონღოლურ სამართალში იგრძნობა ირანელ მაზდაკელთა გავლენაც, რადგან მაზდაკიზმის მოძრაობა V საუკუნის სასანიელთა ირანში სახელმწიფოსთვის ყველაზე დიდ ბოროტებად თვლიდა ქონებრივ უთანასწორობასა და მწიგნობართა შევიწროებას.

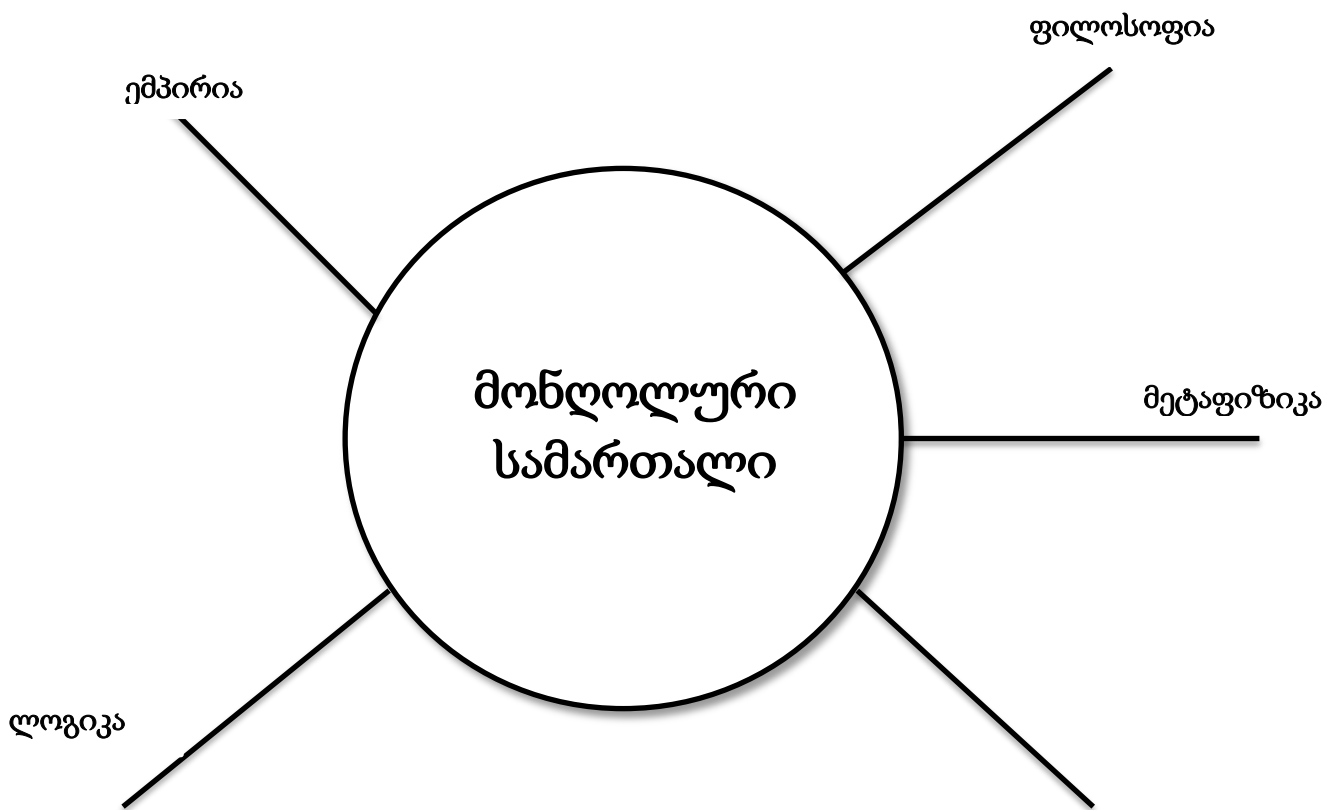
მაგალითად, მონღოლები ყაზანის გაყენებამდე ყოველ რელიგიას თანაბარი პატივისცემით ეპყრობოდნენ. მონღოლებმა შექმნეს მონუმენტური სამხედრო-პოლიტიკურ-სამართლებრივი სისტემა, რომელიც ჩემი ინტუიტიური ხედვით უძველესი ატლანტურ-ლემურიულ-არიული ფილოსოფიის ეპისტემოლოგიურ გნოსეოლოგიურ რეცეფციას წარმოადგენს.

„ბუბა ბარა შაპა უღრეხ ბალე“ – „კანონის გარეშე არ არსებობს წესრიგი“ ამბობდა წარმოშობით მონღოლი ასტრონომი „ზილიჯის“ ავტორი ულულ-ბეგი (თემურ ლენგის შვილიშვილი).

მონღოლებმა შექმნეს კოლოსალური სამართლებრივი კოდიფიკაციური ელემენტების ამფონერსული სისტემა. მონღოლოიდებმა ერთმანეთს შეუხამეს დასავლური რაციონალისტური აზროვნება და აღმოსავლურ საკაცობრიო ალტრუიზმში გადაზრდილი კოსმოცენტრიული დეციზიონიზმი.

მონღოლური სამართალი გახლავთ ის ძალა, რომელმაც XIII-XV საუკუნეებში ფაქტობრივად შეასრულა ერთგვარი გენეტლიალური მედიატორის როლი დასავლურ აგნოსტიციზმსა და აღმოსავლურ კოსმოცენტრულ ალტრუიზმს შორის. მონღოლური სამართალი გახლავთ აზიური

პერპენტუმობილე-აზრობრივი ძრავა, რომელიც ახლაც არ წყვეტს აქტიურ მუშაობას.

რწმენა = $\frac{\text{სიბრძნეს}}{\text{ნება}} + \frac{\text{ცოდნა}}{\text{შესაძლებლობა}} + \frac{\text{სურვილი}}{\text{შესაძლებლობა}}$

+ $\frac{\text{აზრი}}{\text{ხსოვნა}} = \frac{\text{სამყარო}}{\text{ინდივიდთან}}$

29.07.2019

ლოკა-ლოონიდ კაზანჯი